

MEDIS ... KVÄLL 3D ... 23.november

TVÅMINUTERSUPPGIFT ... PARTIKELVERB

Partikelverb är vanliga i det svenska språket. Ibland blandar vi ihop partiklarna med prepositioner. Det är inte alltid lätt.

Många av partiklarna har samma form som prepositioner, t.ex. på, med om eller adverb, t. ex. ut, in, upp, ned. Viktigt att säga är att de är alltid betonade, medan prepositionerna oftast är obetonade.

Pröva att läsa följande text: **Pelle höll mycket av Lisa, men han måste hålla efter henne. De ville hålla ihop, och därför höll han ofta med henne. Men när de hållit på att gräla i två år, bestämde de att hålla upp ett tag. De var annars inte säkra att hålla ut.**

Tycka

Vad tycker Du om regeringens förslag?
förslag.

Tycka om

Jag tycker inte om R.

Hälsa

Du måste hälsa på mormor.
mormor.

Hälsa på

Du måste hälsa på

Du har två minuter för den här uppgiften

FRITID

Vi jobbar med tema fritid. Öppna länken nedan och läs sidorna 14, 15, 16 och 17

<https://www.bokus.com/bok/9789127434233/rivstart-b1b2-textbok-in-kl-ljudfiler-andra-upplagan/>

Ni får 15 min för den här uppgiften.

ORDKLASSERNA

För att läsa om ordklasser i svenskan bör Du öppna **PP** filen.

PLEASE!

Du får 25 minuter för den här uppgiften

SUBSTANTIV ... Konkreta och abstrakta substantiv

De *substantiv* som du kan uppleva med dina sinnen, alltså med känsel, syn, hörsel, smak eller lukt, kallas *konkreta* substantiv. De kan till exempel vara *en skalbagge* eller *ett skåp*.

Men hur är det med substantivet *kärlek*? Kärlek kan du varken ta eller se på. Du kan inte heller höra, smaka eller lukta på det. Du kan bara uppfatta kärlek genom dina känslor eller tankar.

Sådana substantiv kallas *abstrakta* substantiv. Andra exempel är *glädje*, *ilska* och *rädsla*.

Numerus

Numerus betyder antal. De flesta substantiv kan du använda i *singular* (ental) och i *plural* (flertal). En del substantiv ser dock precis ut som singular även när du talar om dem i plural, till exempel *hus*, *förstånd* och *hat*. Genom olika ändelser skapar du plural från singular:

- ar
- or
- er
- r
- n
- on

Ingen ändelse:

stol, jacka. Mobil, förståelse, rike öra, spel, bil, penna, dator, varelse, märke, öga, mejl

Ordet *server* (dataserver) är ett engelskt *lånord* som i plural på engelska får ändelsen *-s*. I svenska får det i stället ändelsen *-ar*, *dataservrar*.

Även om somliga vill använda den engelska pluraländelsen, är det grammatiskt korrekta att böja lånorden med svenska ändelser.

Bestämd och obestämd form

När du ska beskriva ett särskilt bord lägger du till ändelsen *-et*. Men om du ska beskriva ett obestämt bord, vilket som helst, använder du artikeln *ett*. Samma sak gör du med alla andra substantiv:

Bestämd form:	Obestämd form:
bordet	ett bord
ögat	ett öga
skalbaggen	en skalbagge
mobilen	en mobil

Kasus

Substantivet har två kasus i svenskan: *grundform* och *genitiv*.

När substantiv äger andra substantiv kallas det genitiv. Du sätter ändelsen -s på substantivet om du vill använda genitivformen, till exempel *Annas* jacka, *tröjans* ärmar.

Grundform:	Genitiv:
skalbagge	skalbagges
tröja	tröjas

I engelskan används en apostrof före genitiv-s, till exempel *Bob's Café*. I svenskan använder vi inte apostrof utan skriver *Bobs Café*. Många blir irriterade över att det engelska sättet att skriva genitiv felaktigt används i svenskan.

Genus

Det finns två genus för substantiv i svenskan: *utrum* och *neutrum*. Utrum kallas *n-genus*, eftersom dessa substantiv har den obestämda artikeln *en* och böjningsformen slutar på -n, till exempel *en skjorta* och *skjortan*.

Neutrum kallas *t-genus* eftersom dessa substantiv har den obestämda artikeln *ett* och böjningsformen -et eller -t, alltså: *ett bord* och *bordet*. Tyvärr finns ingen regel i svensk grammatik som förklarar om ett ord har n-genus eller t-genus. Att till exempel *sol* ska ha artikeln *en* och ändelsen -en får den som lär sig svenska lära sig utantill.

Visste du att ...

... det tidigare även fanns femininum och maskulinum som grammatiska genus? En kvarleva av detta är att klockan och människan kallas för *hon*.

Obestämd artikel:	Ändelse:
en skjorta	skjortan
en dator	datorn

en flicka   flickan

N-genus (utrum)

Obestämd artikel: Ändelse:

ett bord   bordet

ett skal   skalet

ett barn   barnet

Hur bygger man substantiv ???

* Avledning

Avledning innebär att ett prefix (en förled) eller ett suffix (en efterled) läggs till en ordstam, varvid ett nytt ord bildas.

Själva ordstammen kan utgöra ett självständigt ord medan prefixen och suffixen inte kan stå ensamma utan bara tillsammans med en ordstam. Både prefix och suffix kan förekomma i ett och samma ord.

Ex. o - hjälp - sam
prefix   stam   suffix

Eftersom en prefix står före själva ordstammen förändrar det inte ordklassen, både hjälpsam och ohjälpsam är adjektiv.

Gemensamt för alla prefix är det att de förändrar ordets betydelse, t.ex vän - ovän. Det finns olika typer av prefix - sådana som är tryckstarka och sådana som är trycksvaga.

Förstärkande prefix: toppenrolig, drömbil, bergsäker, stockdum, kanonbra, urgammal

Nekande och nedsättande prefix: ovän, ogilla, asocial, improduktiv, inkompetent, illegal, irrationell, vantrivas, missbelåten

En film om sufiz och prefix om Du öppnar länken nedan:

<https://www.youtube.com/watch?v=QdLHzOD01TQ>

* Sammansättning

Du har skrivit två ord som hör ihop. Skall orden skrivas ihop?

Till ex. substantiv + substantiv = kaffe + kopp = kaffekopp

substantiv + adjektiv = sten + hård = stenhård

substantiv + verb = damm + suga = dammsuga

adjektiv + substantiv = små + sak = småsak

adjektiv + adjektiv = ljus + blå = ljusblå

adjektiv + verb = stor + städa = storstäda

verb + substantiv = skriva + bok = skrivbok

verb + adjektiv = prata + glad = pratglad

verb + verb = köpa + slå = köpslå

En sammansättning kan bestå av flera ord:

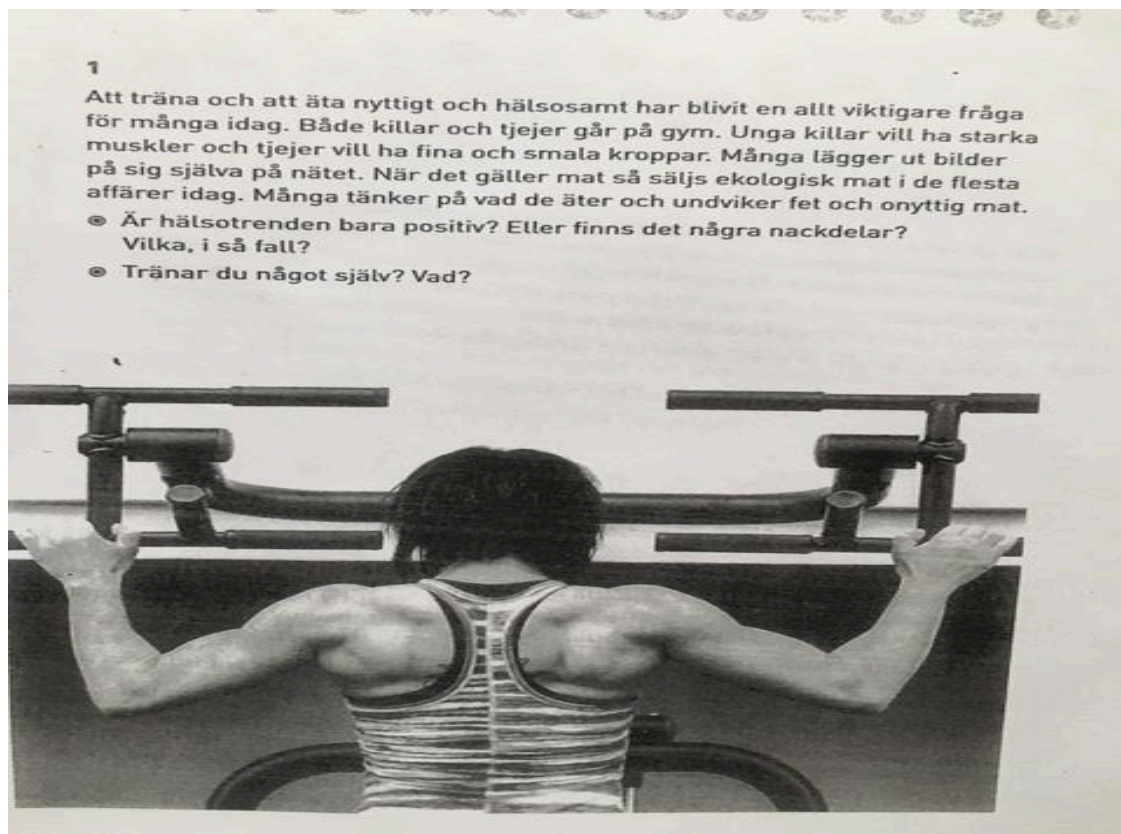
T. ex. en bilbarnstol (bil + barn + stol)

en fotbollssemesterresa (fot + boll + s + semester + resa)

Du får 20 minuter

PRATA 2x2

Du får 20 min

UTTAL

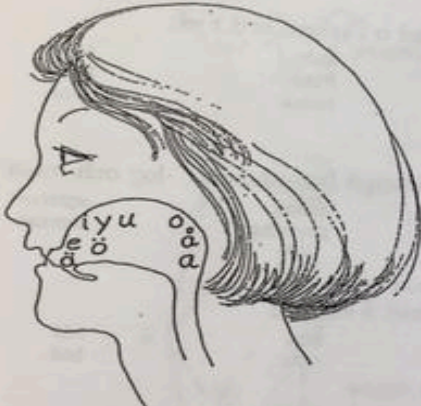
1. Vokaler och vokalljud

Det finns nio vokaler:

a e i o u y å ä ö

a	= vokal
/a/	= vokalljud
/a/	= långt vokalljud
/ä/	= kort vokalljud

Man brukar dela in vokalerna i två grupper, främre och bakre.
Främre vokaler: i y u e ö ä
Bakre vokaler: o å a

Några vokaler uttalas med runda läppar:
Rundade vokaler: y ö u o å a
Orundade vokaler: i e ä

För att träna uttal kommer vi att se en film om vokaler i svenskan.

Öppna länken <http://pratar.weebly.com/vokaler.html> och lyssna.

Du får 20 minuter.

NÄR SOLEN FÄRGAR JUNINATTEN ... Tomas Anderssn Wij

... när solen färgar juninatten

... och när sången och musiken dansat ut

... det är stunder som man borde ta till vara

<https://www.youtube.com/watch?v=jkLIW2RLc4o>

originalet by Sven-Ingvars

**Det är lagom kallt att _ _ _ _ _
Det är lagom varmt att leva
Genom _ _ _ _ _ kan jag _ _ _ _ _ spår
Över blomningsgröna marker
Ner mot boningsröda gårdar
Jag är fattig vid din sida där du _ _ _**

**När solen färgar juninatten
Och när sången och musiken _ _ _ _ _ ut
Det är stunder som man borde ta till vara
Och ha kvar som ett täckte under vinter-kalla dagar**

**Nu har _ _ _ _ _ vaknat
Fast vi gick här fram så tysta
Var det solen, eller var det våra steg?
Var det hjärtats slag som hördes?
Eller lätta gräs som rördes?
Eller _ _ _ _ _ som drog fram mot gård och teg?**

**När solen färgar juninatten
Och när _ _ _ _ _ och _ _ _ _ _ dansat ut
Det är stunder som man borde ta till vara
Och ha kvar som ett täckte under vinter-kalla dagar**

**När solen färgar juninatten
Och när sången och musiken dansat ut**

Det är _____ som man borde __ till _____
Och ha kvar som ett täcke under vinter-kalla dagar

Du får 12 min för denna uppgift

Be Good

DJ